GAZETY POLSKIE
Anno 1735. N. 41.

Z Warſzawy die 27. April. Wyſzedł *per Diæceſim* od J.W. Imci X. Biſkupa Poznańſkiego Proceſs, ktorego *formalitas hic inſeritur.*

Staniſław Iozef z Bezdan Hozyuſz z Bożey y Apoſtolſkiey łaſki Biſkup Poznańſki y Opat Czerwińſki.

WSzyſtkim Duchownym Dyecezyi naſzey, tak Swieckim, iako y Zakonnikom, iakichkolwiek Uſtaw, nawet Wielebnym XX. *Soc: Jeſu,* nam w Xſtuſie miłym, zdrowia w Panu życzemy. Ponieważ Sakramentalna Spowiedź od Chryſtuſa Pana, dla Duchownego duſz zyſku y pożytku, oraz Chryſtuſa wiernych zbawienia, aby od grzechow uwolnieni, y w łaſce Boſkiey utwierdzeni, dla odebrania y nabycia darow tych y Dobr Duchownych, ktore do żywota wiecznego pomagaią, poſtanowiona ieſt; ſłuſznie od Adminiſtruiących Sakrament pokuty, Spowiednikow, że wſzelką pilnoścą y applikacyą, dla zbawienney pobożnie przyſtępuiącym informacyi, oddaliwſzy każdy wykraczaiący affekt y paſſyą z opacznego parcyalnego zdania pochodzący, powinna bydź ſprawowaną; ani przez poduſzczenie dla iakiego zyſku doczeſnego, daleko bardziey przez omamienie Penitentow, albo zarzut ſproſności, co doſyć iawnie przez Kanony zakazano, ma ſię czynić przykrą y nienawiſtną. Odtąd tedy na ten Swiętſzy Trybunał *Fori interni* wyſadzeni Sędziowie, Spowiednicy, oſobliwſzą obligowani mieć pilność, aby o ſame tylko grzechy powſzechne, y śmiertelne Penitentow ſwoich examinowali, y podług exigencyi onych y cięſzkości materyi, albo dawali, albo do czaſu iako ſię naylepiey będzie zdało odkładali, albo gdyby tego *caſus* jaki wyciągał, denegowali rozgrzeſzenia. Niech zaś Penitentom ſzkru-

ſzkrupułow żadnych przez ktore bogoboyne ſumnienia zawikłane bywaią, á zcąd pokoy y uciſzenie publiczne zamieszanie ponoſi, nie wbiiaią. Gdy zaś nam doniesiono, iż niektorzy Spowiednicy, nie pamiętaiąc na Stan y wokacyą ſwoię, iako paſſyonaci przy Sakramentalnych ſpowiedziach, Penitentom, zwłaſzcza żołnierſkiey y Szlacheckiey kondycyi, ważą ſię wbiiać, że oni ſą przyſięgą obowiązani, y powinni komu przyſięgli, przy tym ſtawać, y dla tego przyſtępuiących z rekognicyą Nayiáśnieyſzego Krolá Auguſta III. P. N. M. odſtráſzyć uſiłuią, y iako Krzywoprzyſięzcom Abſolucyi nie daią, nie uważaiąc deklaracyi za nieważną namienioną przyſięgę, przez oſobliwą Rezolucyą Rzymſką z zdania Teologow uczynioną, ktorą iuż dawniey podáną do wiádomości, powtore do Proceſſu tego włożyć kazaliśmy, ktorey ſens táki ieſt:

VOTUM ZNACZNYCH THEOLOGOW.

NA oſtátnim Seymie Wárſzawſkim, ktoren ſię nazywa Konwokacyą, ná ktorym to ſtanowią, co ieſt potrzebnego do Elekcyi Krola, ktora ná bliſkim Seymie, podług przepiſu Praw, iednoſtaynie y ſpokoynie odprawowána być powinna: Podána od Prymáſa formuła przyſięgi, ktorą mieli czynić Biſkupi, Senatorowie, y z Woiewodztw Poſłowie ná pomieniony Seym ziechawſzy ſię; Iż nie mieli obierać za Krola podczas Elekcyinego Seymu żadnego z tych, ktoryby w Polſzcze z Oyca y Matki Kátolikow nie był urodżony. Wielu z Biſkupow, Senatorow y Poſłow reklamowało, ták, że to było przeciwko Práwom Rzeczypoſpolitey, przez ktore nie exkluduią ſię Cudzoziemcy, dáleko barziey ſam ſyn Krola, ktory przez tę klauzulę lubo niewymieniony, iednakże dość iawnie y zelżywie wyexkludowanym zoſtał, iako też że przez tę przyśięgę Wolność Obieránia, ktorą w całości Elektorowie, to ieſt trzy Stany Rzpley podług Prawá mieć powinni, zmnieyſzona y opiſana była przez exkluzyą Elekcyi tego, ktoryby námienionych kondycyi niemiał; Y że dobrze uważyli, co iuż ſam ſkutek pokazuie, iaki, y z iákim Kroleſtwa niebeſpieczeńſtwem, z tey przyśięgi mniey potrzebney do Elekcyi, zaiąć ſię miał zámieſzánia y woyny pożar. Jednákże reklamuiący iakokolwiek y opiera-

opieraiący ſię, mocą, orężem, y boiáźnią śmierći przymuſzeni tę przyśięgę wypełnić, iedni podług przepiſu formuły przyſięgáiąc, inni przydaiąc klauzulę Salva Electionis libertate, *álbo inną podobną, ktora ſię w tym tumulćie y poſtrachu zdała im być zgodnieyſza do ucbronienia ſię niebeſpieczeńſtwa żyćia, y ſalwowánia ſumnienia.* *To tedy podawſzy pytáią ſię naprzod: ieśli táka przyſięga ieſt ważna? Powtore, w tym rázie ieśli ieſt ważna y dyſpenſy potrzebuie, od kogo ma być dyſpenſowana?*

Odpowiada ſię na pierwſze: iż zda ſię być ta przyſięgá nieważna dla przyczyn wzwyż wyrážonych, dla ktorych materya przyſięgi z śiebie wolna, albo oboiętna, ſtaie ſię niewolną. Pierwſze *albowiem ieſt* In Præjudicium *trzećiego, Krolewſki bowiem Syn zmarłego Krola, że o innych zamilczę ćierpi utratę* juris paſſivi *do Elekcyi bez żadney przyczyny, ktore z práwá do niego należy,* Suares tom. 2. de Reg. tract. de Jura. lib. 2. Cap. 23. n. 5. Sanchez. tom. 1. de præcept. De Cal. l. 3. c. 10. n. 38. Powtore: *Ponieważ Prawa Rzpltey chcą mieć zupełną w Elektorach Wolność do obierania káżdego zgodnego, y zdała ſię onym takowa Przyſięga Wolność ſkracaiąca, ieſt Przyſięga czyniona przećiwko Prawom, y dla tego z Doktorow wſzyſtkich zdania nieważna.* Potrzećie: *Złe ná Rzpltą z tey exkluzyi przez Jurament umocniony, zapewne náſtępuiące. Ponieważ ta Exkluzya, ieżeliby Rzpltey zgodna była, ieſzcze mogła być bez przyſięgi, iż złemu temu dáie okázyą, przyſięgę inwáliduie.* Gobat. tom. 3. caſu 16. n. 501. Et omnes Doctores ex l. cum quis ff. de S. Iut. & Cap. Quemadmodum de jurejurando. § Quodſi. *Przydać y to należy, że chociażby to złe gdy przyſięgano, od przyſięgaiących nie było poſtrzeżone, gdyby zaś potym poſtrzeżone zoſtało, albo w ſkutku ſię iśćiło, doſyć tego ieſt do znieſienia obligacyi przyſięgi podług uſtawy, ktorą wolno obaczyć w Sanchezie,* in Præcept. Decal. l. 10. c. 11. & Gobat. loc. cit. n. 495. *Co do drugiego: Iuż z namienionych racyi zda ſię ten Iurament o ktorym mowiemy niepotrzebuiący Dyſpenſy, y gdyby potrzebował, ſą ſłuſzne racye relaxacyi. Dyſpenſa zaś ta* in foro Conſcientiæ *pozwolona może być od Biſkupow, Opatow, z poſpolitey ſentencyi Doktorow, u Kardynała*

de

de Luca tom. 2. de justitia disp. 22. Sect. 8. n. 241. *Oprocz tego y od Zakonnikow Vprzywileiowanych.* Tambur. l. 3. in Decal. c. 3. § 1. n. 5. & Gobat. loc. cit. n. 508.

Zeby zaś na potym dusze wiernych Chrystusowych, pod pretextem krzywoprzysięstwa nie były oszukiwane, y przez to pokoy publiczny, o ktoren P. Boga prosiemy, y uspokoienie całego Krolestwa nie podlegało turbacyom, y żeby Rzplta w swoich Stanach y Wolności mocna y bespieczna zawsze była, pod ktorą w suspensyą samą rzeczą popadnienia, bez inney deklaracyi, y innych ciężskich pen, podług zdania naszego naznaczeniem, wszystkim Spowiednikom, w cnocie S. posłuszeństwa, mocą y powagą Naszą upominamy, przestrzegamy, y rozkazuiemy, aby się od uczynioney oppozycyi przysiędze, czyli pretextu krzywoprzysięstwa, y uwikłania w skrupuły Penitentow, oraz odtąd od denegacyi rozgrzeszenia wstrzymywali, owszem aby tychże do promowowania srzodkow pokoiu publicznego nabożnie upominali: y ten nasz Mandat Starsi Kollegiow y Konwentow na kongressach Zakonnych, Kapitułach aby czytać, y obserwować starali się. Aby zaś ten Procesś do wiadomości wszystkich doszedł, tenże przez zawieszenie na drzwiach kościelnych, konfessyonałach, publikować kazaliśmy, oraz własną ręką podpisawszy, Pieczęcią naszą przypieczętować roskazaliśmy. Dan w Warszawie w zwyczayney Rezydencyi Naszey, dnia 22. Kwietnia, Roku Pańskiego 1735.

STANISŁAW BISKUP.

(L. S.) *Procesś przeciwko Spowiednikom, ktorzy próżnemi Skrupułami sumnienia wiernych Chrystusowych turbuią.*

W przeszły Czwartek, to iest dnia 21 *præsen*: Nayiaś: Krolowa Ieymc w Kollegiacie tuteyszey podług swoiey pobożności *exemplarissime* Processyi y Mszy S. *Corporis Xsti* nazwaney przed Panem Jezusem Ukrzyżowanym w Kaplicy z Dworem swoim *aderat*. Tegoż dnia Dwor trzymał Galę obchodząc dzień Narodzenia Nayiaśn: Cesarzowy Ieymći Chrześciańskiey Amalyi Wdowy Matki

Matki Krolowy Ieymći, na ktorym JJ.OO. JJ.WW. Ichmciow Panow Senatorow, Miniſtrow, Duchownych y Swieckich, tudzież Officyaliſtow oboyga Narodow, także JJ.WW. Miniſtrow Cudzoziemſkich, y J.W. Imći P. Grafa Minicha Feldmarſzałka Roſſyiſkiego przy ſpełnianiu zdrowia, wſpaniale traktowano. Tegoż dnia w Pokoiach Zamkowych WW. Ichmciow PP. Białłozora Krayczego y Marſzałka Prześ: Powiatu Upit: y Karpia Podſtolego Upit: Posłow, przy wielkiey frekwencyi publiczna *Recognitionis* J.K.M P.N M. odprawiła ſię audyencya, gdzie W. Imć Pan Karp wybornym słow y ſenſu apparatem miał mowę: Na teyże audyencyi J.O. Xżę Imć Lipſki Biſkup Krak: Podkan: Kor: *ſolita facundia*; że pomnaża publicznego ſzczęścia uſpokoienie Rzpltey zacnego Powiatu Upitſkiego rezolucya, pomnaża y ſerca J.K.Mći wdzięczność, nieodmienna tegoż Powiatu ſtateczność &c. odpowiadał, y do pocałowania ręki Pańſkiey zaprosił. Naſtąpiła potym audyencya od Prześw: Xięſtwa Zmuydzkiego WW. Ichmciow PP. Sienickiego Podſtolego Buſkiego, y Adamkowicza Cywuna Gondyńſkiego przyſłanych Posłow *Recognitionis* J.K.Mći P N.M Na ktorey Imć P. Sienicki *diſtincto cultu & ſenſu verborum* miał mowę, á W. Imć P. Adamkowicz czytał Inſtrukcyą, po ſkończoney J O. Xżę Imć Podkan: od Tronu *diſertiſſimo ore* iż *reduplicat* innych Woiewodztw torem idące zacne Xięſtwo Zmuydzkie J.K.Mći ſzczęśliwe Panowanie &c. replikował, y do pocałowania ręki J.K.Mći przypuścił. Te audyencye *juxta deſideria ſua* pomyślną od Tronu odebrały rezolucyą. Potym JJ. PP. Kirkor y Gordon Radzcy Lwowſcy od Miaſta Lwowa, iako Metropolij Ruſkiey mieli audyencyą, ſkładaiąc J.K Mći trybut wierności y poddaństwa, na ktorey J.O. Xżę Imć Podkanclerzy *facundiſſima ſuada*, iż słodzi *amaritudines* Nayiaśn: Krola Imći Auguſta III nie poślakowana od ſzczęśliwego panowania tegoz Miaſta ſtateczność &c. odpowiadał, y pomyślny deklarował *juxta ſonantiam* Inſtrukcyi od Tronu z konfirmacyą Praw y Przywileiow ſkutek. tudzież do pocałowania ręki Krolewſkiey

przy-

przypuścił. W przeszły Piątek Nayiaśn: Krolowa Ieymć w Kollegiacie tuteyszey w Kaplicy Ukrzyżowanego Xstusa Pana, *Officio Crucis* y Mszom dwoma *genu flexo* z całym Dworem przytomna była. Tegoż dnia Nayiaśn: Krolestwo Ichmść przenieśli rezydencyą swoię z całym Dworem do Pałacu swego na Krakowskim Przedmieściu leżącego. W Sobotę y w Niedzielę Nayiaśn: Krolestwo Ichmść tak porannemu, iako też Nieszpornemu nabożeństwu w kościele WW. PP. Wizytek tuteyszych, przy frekwecyi JJ. OO. JJ. WW. Senatorow, Ministrow, y Urzędnikow *utriusq́ Gentis* przytomni byli. W Niedzielę J.O. Xżę Imć Biskup Krakowski, J.W. Imć X. Biskup Poznański, Ichmć PP. Graffowie Minich Feldmarszałek Rossyiski, Dunin Kasztelan Radomski Marszałek Nayiaśn: Krolowy Ieymći, y Dunin Retowski Zahorański &c. Starosta prywatną u J KMći mieli audyencyą. Tegoż dnia po południu J. W. Ieymć P. Graffowa Duninowa Kasztelanowa Radomska z J.O. Xiężną Ieymćią Sanguszkową Marszałkową W. W.X.L. u Nayiaś: Krolowy Ieymći miały audyencyą. Dnia wczorayszego przybywszy *recenter* od J W. Imći Pana Potockiego Wdy Kijowskiego W. Imć P. Mier Generał Maior woyska Kor: partykularną u J.KMći P.N.M. miał audyencyą. J W. Imć P. Branicki Chorąży Koronny Generał Artyleryi Koron: przystąpionych z przeciwney strony Dywizyi *nunc* Generalną ma Kommendę, y nie tylko nad tą Partyą, co pod kommendą Imći P. Zagwoyskiego była, y innemi Chorągwiami, ktore pierwey *in Recognitionem Majestatis* Nayiaś: Krola Imći Augusta III. P.N.M. *accesserunt*, ale y nad drugą ze 100. Chorągwiami złożoną z pod kommendy JWImćiP. Kasztelana Czerskiego Dywizyą Regimentarstwo z dyspozycyi Nayiaśniey: Krola Imći za osobliwem na to Patentem oddane. Jaśnie Wielmożni Ichmść Panowie Kochanowski Kasztelan Połaniecki, Lacy Generał *en Cheff*, Boratyński Generał Leytnant, Sztofel Generał Maior woysk Rossyiskich, y wielu innych tu w ten tydzień zawitali. Konferencye z JJ. WW. Ichmciami PP. Ministrami *belli* Rossyiskiemi przez delegowa-

legowanych od Generalney Stanow Rzepltey Konfederacyi, W W. Ichmciow PP. Graffa Cebrowſkiego z Wielkiey Polſki, Jozefa Graffa Dunina z Małey Polſki, y J.W. Imći Pana Platera Łowczego W. W.X.L. z Prowincyi Litew: *in deſideriis* Rzpltey agituią ſię. Frekwencya Ichmciow przybywaiących *in Recognitionem* Pana coraz *augetur*, tak dalece, że ſię wſzyſcy Ichmć mieścić w Pokoiach nie mogą. W tych dniach J.W. Imć P. Pociey Strażnik Litewſki, idąc torem Prześw: Wodztw, Ziem, y Powiatow Rpltey y woyſka Kor: ktore iuż przyſzło *ad obedientiam* J.K.M. y Rzpltey, piſał do Dworu liſt *in Ordine acceſſus* do Nayiaśn: Krola Auguſta III. Do ktorego dla uczynienia Kapitulacyi Dwor tuteyſzy wyſyła Kommiſſarzow. Tegoż dnia J.W. Imć P. Graff Minich Feldmarſzałek Roſſyiſki ſolenną z ukontentowaniem wſzyſtkich przy rezonancyi wyborney Kapeli dawał kolacyą, na ktorey wielu JJ OO. JJ.WW. Ichmciow PP. Senatorow, tak Duchownych iako y Swieckich, Miniſtrow Koron: y Cudzoziemſkich Generałow y Pułkownikow przytomnemi byli. *In momenta* tu *ſperantur* JJ. WW. Ichmść PP. Potocki Wda Kijowſki Mniſzech Marſzałek W. Kor: Potocki Staroſta Halicki, y innych wielu Ichmciów, tudzież J O. Xżę Imć Weyſenfels Feldmarſzałek woyſk Dziedzicznych J K Mći z Torunia *in horas* tu ma przybydź

Z Lublina die 24 *Aprilis*. JJ.WW. Ichmć PP. Deputaci Trybunału Kor: tu *praſentes* Trybunał tuteyſzy *de d e ad diem* limituią, ſpodziewaiąc ſię *in dies* J.W. Imći P Marſzałka Trybunalſkiego. JJ.WW. Ichmć PP. Brześciańſki Lwowſki, y Trembinſki Chełmſki Deputaci, w tych dniach tu zawitali. Woyſko Roſſyiſkie z miaſta uſtąpiło, y lokowało ſię po Przedmieścu Krakowſkim, dalſzego czekaiąc ordynanſu.

Z Krakowa die 24 *Aprilis*. Dnia wczorayſzego W. Imć Pan Dembinſki Staroſta Czchowſki z tym ſię pożegnał światem. ktorego *fata* po kościołach dzwony ogłaſzaią. J.O. Xżna Ieymć Lubomirſka Woiewodzina Krakowſka z znacznym Eſkortem Infanteryi Roſſyiſkiey y Dragonij Na-

dwor-

dworney ſwoiey dziś po południu ztąd odiechała. J. W. Imć X. Szembek Biſkup Kuiawſki w Pinczowie ſię *nunc* znayduie. WW. Ichmć PP. Stobnicki y Wolbromſki Staroſtowie, *ad propria* poiechali, *brevi excurſuri* do Warſzawy.

Z Sztokolmu 20. *Mart.* Krol Imć codziennie w Senacie deliberuie o teraznieyſzych koniunkurach, y Poſłowi Krola Imći Francuſkiego Graffowi *de Caſteja* kazał uczynić reſpons na Propozycye od Dworu Francuſkiego podane, że ściſleyſzey w teraznieyſzych koniunkturach nie może Dworowi Francuſkiemu aliancy pokazać, tylko tę, że ſię w żadne intereſa Koronie Fancuſkiey przeciwne mieſzać nie będzie, y ten reſpons do Paryza przez Kuryera odeſłany.

Z Konſtantynopola 28. *Febr.* Doſzła tu wiadomość że Tamaſkulikan *Generaliſſimus* woyſka Perſkiego ma wielkie awantaże nad Turkami, dla ktorey nowiny wielka ieſt konſternacya w całym mieście naſzym, á po zakończonym Dywanie, poſłano Ordynanſe do całego woyſka, tak w Europie, iako y w Azyi znayduiącego ſię, aby ſzło iak nayprędzey na Perſkie granice. Porta zaś Ottomańſka *perſiſtit in reſolutione* konſerwować pokoy z Potencyami Chrześciańſkiemi.

Z Berlina 29. *Mar.* Krol Imć dziś wyiechał do Poczdamu. Xżę Imć Auhalel Deſau ieſt *extra periculum* życia ſwego, Syn zaś ſtarſzy pomienionego Xćia wkrotce wyieżdza na Kampanią do woyſka Ceſarſkiego w Lombardyi zoſtaiącego, á młodſzy Syn Xżę Leopold Generał Maior Flank wyieżdzaią nad Ren dokąd y woyſka 10000. Pruſkiego 10. *April.* do ruſzenia ſię maią Ordynans.

Z *Wiednia* 26. *Mart.*, z Konſtantynopola donoſzą, że ſię Poſpolſtwo zbuntowało było, w ktorym tumulcie ieden Baſza zginął, á Wielki Wezyr był w wielkim niepeſpieczeńſtwie.